

ข้อ 8.

หลักกฎหมาย ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

มาตรา 1015 “ห้างหุ้นส่วนเมื่อได้จดทะเบียนแล้ว ย่อมมีสภาพเป็นนิติบุคคลถือเป็นบุคคลอีกคนหนึ่ง แยกต่างหากจากผู้เป็นหุ้นส่วน”

มาตรา 1050 “การใดๆ ที่ผู้เป็นหุ้นส่วนคนใดได้จัดทำไปในทางที่เป็นธรรมดาการค้าขายของห้างหุ้นส่วน ย่อมผูกพันผู้เป็นหุ้นส่วนคนอื่นๆ และผู้เป็นหุ้นส่วนทุกคนจะต้องร่วมกันรับผิดชอบโดยไม่จำกัดจำนวนในการชำระหนี้ซึ่งได้เกิดขึ้นเพราะการจัดการนั้นด้วย”

มาตรา 1051 “ผู้เป็นหุ้นส่วนซึ่งได้ออกจากการเป็นหุ้นส่วนไปแล้ว ยังคงต้องรับผิดชอบในหนี้ซึ่งห้างหุ้นส่วนได้ก่อให้เกิดขึ้นก่อนที่ตนจะได้ถอนจากการเป็นหุ้นส่วนไป”

มาตรา 1052 “บุคคลซึ่งได้เข้ามาเป็นหุ้นส่วนในห้างหุ้นส่วน ย่อมต้องรับผิดชอบในหนี้ของห้างหุ้นส่วนซึ่งได้ก่อให้เกิดขึ้นก่อนที่ตนจะเข้ามาเป็นหุ้นส่วนด้วย”

มาตรา 1068 “ความรับผิดชอบของผู้เป็นหุ้นส่วนจดทะเบียนเกี่ยวกับหนี้ซึ่งห้างหุ้นส่วนได้ก่อให้เกิดขึ้นก่อนที่ตนได้ออกจากการเป็นหุ้นส่วนไปนั้น จะมีจำกัดเวลาเพียง 2 ปี นับแต่เวลาที่ตนได้ออกจากการเป็นหุ้นส่วนไป”

มาตรา 1070 “เมื่อห้างหุ้นส่วนซึ่งจดทะเบียนผิดรับชำระหนี้ เจ้าหนี้ของห้างหุ้นส่วนนั้นย่อมมีสิทธิเรียกให้ผู้เป็นหุ้นส่วนในห้างหุ้นส่วนนั้นชำระหนี้แก่ตนได้”

มาตรา 1077 “ห้างหุ้นส่วนจำกัด คือห้างหุ้นส่วนประเภทหนึ่งซึ่งมีผู้เป็นหุ้นส่วนสองจำพวกได้แก่หุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิดและหุ้นส่วนจำพวกไม่จำกัดความรับผิด”

มาตรา 1080 “บทบัญญัติของห้างหุ้นส่วนสามัญ มาตรา 1050, 1051, 1052, 1068, และ 1070 ให้นำมาใช้บังคับกับห้างหุ้นส่วนจำกัดด้วย”

มาตรา 1081 “ห้ามมิให้เอาชื่อของผู้เป็นหุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิดมาเรียกขานระคนเป็นชื่อห้าง”

มาตรา 1082 “ถ้าผู้เป็นหุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิดคนใดยินยอมให้ใช้ชื่อตนระคนเป็นชื่อห้าง ผู้เป็นหุ้นส่วนคนนั้นจะต้องรับผิดชอบต่อบุคคลภายนอกเสมือนเป็นหุ้นส่วนจำพวกไม่จำกัดความรับผิด”

มาตรา 1088 “ถ้าผู้เป็นหุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิดคนใด ได้สอดเขาไปเกี่ยวข้องกิจการงานของห้างหุ้นส่วน ผู้เป็นหุ้นส่วนคนนั้นก็จะต้องรับผิดชอบเพื่อหนี้ของห้างหุ้นส่วนโดยไม่จำกัดจำนวน

มาตรา 1095 “ตราใบใดที่ห้างหุ้นส่วนจำกัดยังมีได้เลิกกัน ตราบนั้นเจ้าหนี้ของห้างจะฟ้องร้องหุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิดชอบไม่ได้”

วินิจฉัย

ตามปัญหา การที่นายบุญธรรมซึ่งเป็นหุ้นส่วนจำพวกไม่จำกัดความรับผิดชอบและเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการของห้างหุ้นส่วนจำกัดอุทิศธรรม ได้ไปซื้อผ้าไตรจีวรมาจำหน่ายให้ห้างฯตามคำแนะนำของนายอุทิศนั้นถือเป็นการจัดการในทางเป็นธรรมคการค้าขายของห้างหุ้นส่วน ดังนั้นหนี้ผ้าไตรจีวรดังกล่าวจึงมีผลผูกพันห้างฯและผู้เป็นหุ้นส่วนในห้างฯนั้นทุกคนตามมาตรา 1050 ประกอบมาตรา 1080 ห้างหุ้นส่วนจำกัดอุทิศธรรม นายบุญธรรม และนายอุทิศจึงต้องร่วมกันในการรับผิดชอบในการชำระหนี้หนี้ให้แก่เจ้าหนี้ของห้างฯและนางอุษาซึ่งได้เข้ามาเป็นหุ้นส่วนใหม่ก็จะต้องร่วมรับผิดชอบในหนี้ดังกล่าวด้วย แม้ว่าหนี้ดังกล่าวจะได้เกิดขึ้นก่อนที่นางอุษาจะได้เข้ามาเป็นหุ้นส่วนก็ตาม ตามมาตรา 1052 ประกอบมาตรา 1080

และเมื่อหนี้รายนี้ถึงกำหนดแต่ห้างฯไม่ชำระหนี้ ดังนี้เจ้าหนี้ของห้างฯย่อมมีสิทธิฟ้องให้ห้างฯชำระหนี้ได้ตามมาตรา 1015 และมีสิทธิฟ้องให้นายบุญธรรมซึ่งเป็นหุ้นส่วนจำพวกไม่จำกัดความรับผิดชอบร่วมกันรับผิดชอบกับห้างฯได้ตามมาตรา 1070 ประกอบมาตรา 1080

สำหรับนายอุทิศซึ่งเป็นหุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิดชอบนั้น แม้การที่นายอุทิศได้แนะนำแก่นายบุญธรรมจะไม่ถือว่าเป็นการสอดเข้าไปเกี่ยวข้องจัดการงานของห้างหุ้นส่วนตามมาตรา 1088 ก็ตามแต่การที่นายอุทิศได้อินยอมให้ใช้ชื่อตนระคนเป็นชื่อห้างหุ้นส่วน นายอุทิศจึงต้องรับผิดชอบในหนี้รายนี้ด้วยตามมาตรา 1081 และ 1082 และแม้ว่านายอุทิศจะได้ออกจากการเป็นหุ้นส่วนไปแล้วสองเดือน นายอุทิศก็ยังคงต้องรับผิดชอบในหนี้รายนี้ตามมาตรา 1051 และ 1068 ประกอบมาตรา 1080 ดังนั้นเจ้าหนี้ของห้างฯจึงมีสิทธิฟ้องนายอุทิศได้ แม้ว่าห้างฯจะยังไม่เลิกกันเพราะถือว่าเป็นข้อยกเว้นของ มาตรา 1095

ส่วนนางอุษาซึ่งเป็นหุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิดชอบนั้น เมื่อห้างฯยังมีได้เลิกกัน เจ้าหนี้ของห้างฯจึงไม่มีสิทธิฟ้องนางอุษาตามมาตรา 1095

สรุป เจ้าหนี้ของห้างหุ้นส่วนจำกัดอุทิศธรรม สามารถฟ้องให้ห้างฯ นายบุญธรรมและนายอุทิศร่วมกันรับผิดชอบชำระหนี้ดังกล่าวได้ แต่จะฟ้องนางอุษาไม่ได้

ข้อ 9.

หลักกฎหมาย ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

มาตรา 1070 “เมื่อห้างหุ้นส่วนซึ่งจดทะเบียนผิดรับชำระหนี้ เจ้าหนี้ของห้างหุ้นส่วนนั้นย่อมมีสิทธิเรียกให้ผู้เป็นหุ้นส่วนในห้างหุ้นส่วนนั้นชำระหนี้แก่ตนได้”

มาตรา 1077 “ห้างหุ้นส่วนจำกัด คือห้างหุ้นส่วนประเภทหนึ่งซึ่งมีหุ้นส่วนสองจำพวก ได้แก่

- (1) หุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิด ซึ่งจะรับผิดจำกัดไม่เกินจำนวนจำนวนเงินที่ตนรับว่าจะลงในห้างหุ้นส่วนนั้น และ
- (2) หุ้นส่วนจำพวกไม่จำกัดความรับผิด ซึ่งจะต้องรับผิดเพื่อหนี้ของห้างหุ้นส่วนโดยไม่จำกัดจำนวน”

มาตรา 1080 “บทบัญญัติของห้างหุ้นส่วนสามัญมาตรา 1052 และ 1070 ให้นำมาใช้บังคับกับห้างหุ้นส่วนจำกัดด้วย”

มาตรา 1081 “ห้ามมิให้เอาชื่อของผู้เป็นหุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิดมาเรียกขานระคนเป็นชื่อห้าง”

มาตรา 1082 “ถ้าผู้เป็นหุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิดคนใดยินยอมให้ใช้ชื่อตนระคนเป็นชื่อห้างผู้เป็นหุ้นส่วนคนนั้นจะต้องรับผิดชอบต่อบุคคลภายนอกเสมือนเป็นหุ้นส่วนจำพวกไม่จำกัดความรับผิด”

มาตรา 1095 “ตราบใดที่ห้างหุ้นส่วนจำกัดยังมีได้เลิกกัน ตราบนั้นเจ้าหนี้ของห้างจะฟ้องร้องหุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิดไม่ได้”

วินิจฉัย

ตามปัญหา เมื่อห้างหุ้นส่วนจำกัดปริมปรางค์ ซึ่งมีนางปริม นางปรางค์และนางปรายเป็นหุ้นส่วนอยู่นั้นเป็นหนี้นางสมชาย 1 ล้านบาท เมื่อห้างฯ ผิดนัดชำระหนี้ นายสมชายย่อมมีสิทธิฟ้องให้นางปริมซึ่งเป็นหุ้นส่วนจำพวกไม่จำกัดความรับผิดและเป็นผู้จัดการชำระหนี้แก่ตนได้ตามมาตรา 1070 ประกอบมาตรา 1080 และมาตรา 1095 ส่วนนายสมชายจะมีสิทธิฟ้องนางปรางค์และนางปรายได้หรือไม่แยกพิจารณาได้ดังนี้ คือ

กรณีของนางปรางค์ แม้นางปรางค์ซึ่งเป็นหุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิดและได้ส่งมอบเงินค่าหุ้นแก่ห้างฯ ครบแล้ว แต่เมื่อนางปรางค์ได้ฝ่าฝืนบทบัญญัติมาตรา 1081 โดยยินยอมให้ใช้ชื่อของตนระคนเป็นชื่อห้างฯ นางปรางค์จึงต้องรับผิดชอบต่อบุคคลภายนอกเสมือนเป็นหุ้นส่วนจำพวกไม่จำกัดความรับผิดตามมาตรา 1082 ดังนั้นแม้ว่าห้างฯ จะยังไม่ได้เลิกกันนายสมชายซึ่งเป็นเจ้าหนี้ของห้างฯ ย่อมมีสิทธิฟ้องนางปรางค์ได้ เพราะถือเป็นข้อยกเว้นของมาตรา 1095

กรณีของนางปราช เมื่อนางปราชเป็นเพียงหุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิด แม่นางปราชจะส่งมอบเงินค่าหุ้นแก่ห้างฯยังไม่ครบก็ตาม แต่เมื่อนางปราชไม่ได้กระทำการใดที่เป็น การฝ่าฝืนต่อบทบัญญัติของกฎหมาย ดังนั้นนางปราชจึงได้รับการคุ้มครองตามมาตรา 1095 กล่าวคือ เมื่อห้างฯยังไม่ได้เลิกกันเจ้าหนี้ของห้างฯคือนายสมชายจะฟ้องนางปราชไม่ได้

สรุป นายสมชายมีสิทธิฟ้องให้นางปริมและนางปรารักษ์ชำระหนี้แทนได้ แต่จะฟ้องนางปราชไม่ได้